

УДК 338.246.025.2

Дарія Сагарьова

Dariya Sagareva

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ПОСТМИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

PREREQUISITES FOR THE DEVELOPMENT OF POST-CLEARANCE CONTROL IN UKRAINE

У статті проведено аналіз наукових джерел щодо трактування передумов розвитку контролю. Виділено класифікаційні групи, які узагальнюють передумови розвитку постмитного контролю, та наведено їх характеристику. На основі отриманих даних досліджено вплив передумов на процес впровадження та розвитку постмитного контролю в Україні.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, митне законодавство, передумови, постмитний контроль, митний контроль.

В статье проведен анализ научных источников в отношении трактовки предпосылок развития контроля. Выделены классификационные группы, которые обобщают предпосылки развития посттаможенного контроля, и приведена их характеристика. На основе полученных данных исследовано влияние предпосылок на процесс внедрения и развития посттаможенного контроля в Украине.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, таможенное законодательство, предпосылки, посттаможенный контроль, таможенный контроль.

Scientific sources in regard to the interpretation of preconditions of control are analyzed in the article. Classification groups which summarize prerequisites for the development of post-clearance control are determined, and their characteristics is given. Based on these data, the effect of preconditions on the process of post-clearance control implementation and development in Ukraine is investigated.

Keywords: external economic activities, customs legislation, prerequisites, post-clearance control, customs control.

Постановка проблеми. Етап трансформації митного законодавства України шляхом наближення його основних положень до світових стандартів супроводжується виникненням нових форм організації та проведення митного контролю. На сьогоднішній день впровадження постмитних перевірок суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності є одним із найголовніших напрямків гармонізації та спрощення митних процедур. Суть постмитного контролю полягає в перевірці законності, обґрунтованості та економічної доцільності операцій, здійснених суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності після процедури їх митного оформлення.

З метою ефективного впровадження постмитного контролю в Україні повинні існувати певні передумови, покликані забезпечити процес розвитку та вдосконалення митного контролю. Питання впровадження та розвитку постмитного контролю в роботах сучасних науковців розглядаються досить стисло, так само як і не приділяється достатньої уваги передумовам розвитку цієї форми контролю. Розглянуті в статті проблеми є актуальними на етапі впровадження постмитного контролю, тому що чітко сформовані передумови є основою для реалізації мети, завдань та принципів контролю.

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Передумови розвитку та вдосконалення фінансового господарського контролю досліджені в роботах таких вчених, як: Акентьєва О. Б., Коваленко Н. Г., Завгородня В. В. [1], Бабіч І. І. [2], Максимова В. Ф. [3], Бутинець Т. А. [4], Піхоцький В. Ф. [5] та інші. Питання, присвячені розгляду передумов удосконалення постмитного контролю, знаходять своє відображення лише в зарубіжних джерелах, тоді як у роботах вітчизняних науковців цьому напряму дослідження увага взагалі не приділяється.

Формулювання цілей статті полягає у розробці чіткого переліку передумов розвитку постмитного контролю в Україні шляхом формування їх класифікаційної моделі. Відповідно до мети завданнями статті є: аналіз положень зарубіжних та вітчизняних джерел щодо трактування поняття передумови з точки зору впровадження контрольних дій; виділення та характеристика класифікаційних груп, які узагальнюють передумови розвитку постмитного контролю; дослідження впливу передумов на процес впровадження постмитного контролю в Україні.

Виклад основного матеріалу. Передумова – це попередня умова існування, виникнення, діяння чого-небудь [6, с. 178]. До економічних передумов розвитку фінансового контролю відносять необхідність постійного розвитку та підйому на якісно новий рівень економіки України; необхідність гармонізації національних облікових систем і аудиторських процесів відповідно до міжнародних стандартів; створення і розвиток транснаціональних корпорацій в Україні; відсутність досвіду побудови ефективних систем контролю фінансово-господарської та іншої діяльності європейського типу; необхідність визначення шляхів можливої адаптації найбільш передових і ефективних зарубіжних методів контролю до вітчизняної школи фінансового господарського контролю тощо [1].

Під час дослідження передумов удосконалення контролю як такого В. Ф. Максимова розглядає питання розмежування понять «фактори» та «елементи» контрольного середовища: «Термін «передумови» ми зв'язуємо з існуванням своєрідної для системи контролю інфраструктури, у якій він функціонує, та з необхідністю підсилення впливової значущості терміна «фактори» для підвищення ефективності внутрішнього економічного контролю» [3, с. 82]. Такий підхід доцільно застосовувати не лише під час формування передумов господарського контролю, а й на макрорівні – в межах державного контролю.

Всесвітньою митною організацією та Конференцією ООН з торгівлі та розвитку було розроблено Технічні примітки щодо спрощення процедур торгівлі [7]. Цим документом визначені такі передумови вдосконалення постмитного контролю:

- підтримка програми на всіх рівнях організації;
- внесення змін до законодавчих та нормативних актів;
- стратегія і планування;
- створення потенціалу;
- співпраця з учасниками зовнішньої торгівлі.

Відповідно до Технічних приміток щодо спрощення процедур торгівлі під час впровадження будь-якої програми реформ найважливішою передумовою є наявність твердого зобов'язання та довгострокова підтримка програми на найвищих рівнях організації. Це дозволить сформувати необхідні навички, керівні принципи та правила всередині державних відомств.

Відповідно до Довідника з модернізації митниці, розробленого Агентством Сполучених штатів Америки з міжнародного розвитку, для розробки та реалізації програми постмитного контролю повинні існувати такі передумови: інфраструктура для управління ризиками, сприятливе для змін політичне середовище та безкорупційна співпраця між митними органами і трейдерами [8, с. 3].

У роботах вітчизняних науковців питанням виділення та класифікації передумов розвитку постмитного контролю увага майже не приділена. Процес впровадження перевірок після митного оформлення розглядається лише як частина програми з модернізації митниці, поряд із автоматизацією, управлінням ризиками та попереднім контролем. Аналіз основоположних факторів, виділених у міжнародних документах з регулювання постмитного контролю, та дослідження особливостей здійснення митних процедур в Україні дозволили сформулювати такі групи передумов розвитку постмитного контролю: нормативно-правові, економіко-політичні, організаційно-кадрові та інформаційно-технічні.

Визначальними у процесі вдосконалення постмитного контролю є нормативно-правові передумови. Це зумовлено тим, що ефективний розвиток системи постмитного контролю вимагає відповідної трансформації законодавчої бази, положення якої б створювали можливість розширення повноважень перевіряючих органів та забезпечували ефективність митної справи. З другого боку, нормативно-правові акти мають належно регулювати дії та обов'язки митних органів під час проведення постмитного контролю. О. А. Гончарук відзначає, що практика митного регулювання в багатьох зарубіжних країнах демонструє послідовний відхід від «суверенної законотворчості» з митних питань [9, с. 127]. Дійсно, трансформація національного законодавства з питань контролю зовнішньоекономічних операцій має формуватися на основі принципів міжнародного митного права.

Наближення митного контролю до вимог Кіотської конвенції та Рамкових стандартів із гарантування безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі відбулося з прийняттям Митного кодексу України. У ньому визначено підстави та порядок проведення документальних перевірок, зокрема зазначено, що органи доходів і зборів мають право здійснювати митний контроль шляхом проведення документальних виїзних (планових або позапланових) та документальних невиїзних перевірок дотримання законодавства України з питань державної митної справи щодо:

1) правильності визначення бази оподаткування, своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;

- 2) обґрунтованості та законності надання (отримання) пільг і звільнення від оподаткування;
- 3) правильності класифікації згідно з УКТ ЗЕД товарів, щодо яких проведено митне оформлення;
- 4) відповідності фактичного використання переміщених через митний кордон України товарів заявленій меті такого переміщення та/або відповідності фінансових і бухгалтерських документів, звітів, договорів (контрактів), калькуляцій, інших документів підприємства, що перевіряється, інформації, зазначеній у митній декларації, декларації митної вартості, за якими проведено митне оформлення товарів у відповідному митному режимі країни;
- 5) законності переміщення товарів через митний кордон України, у тому числі ввезення товарів на територію вільної митної зони або їх вивезення з цієї території [10].

У Митному кодексі України вказані також права та обов'язки посадових осіб органів доходів і зборів під час проведення постмитних перевірок та умови їх допуску до об'єктів перевірки. Також законодавчо регулюються права та обов'язки посадових осіб підприємства, що перевіряється.

Доцільним є закріплення на законодавчому рівні прав органів доходів та зборів на отримання інформації з приводу контрабанди, інших злочинних дій від правоохоронних органів. Так, надання права органам доходів та зборів на проведення оперативно-розшукової роботи сприяло б відкриттю нових перспектив у процесі гарантування митної безпеки, зокрема реалізації принципу вибірковості митного контролю.

Митний кодекс України в комплексі з іншими законодавчими актами, зокрема з Податковим кодексом України, є правовою основою для здійснення перевірок фінансово-господарської діяльності учасників зовнішньоекономічної діяльності, та відповідно передбачає створення ефективної системи постмитного контролю. Проте з метою розробки детального керівництва, конкретних методик з проведення перевірок суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності вважається доцільним затвердити нормативний акт, на кшталт закону чи вказівок щодо проведення контрольних дій після митного оформлення. У ньому, на основі дослідження світових стандартів митного контролю, мають бути відображені основні етапи та алгоритм перевірки, детальний перелік документів, що підлягають постмитному контролю, інструкції з проведення фінансового аналізу об'єкта перевірки та інші дані.

Внесення змін до нормативно-правових актів передбачає створення законодавчої бази не лише для забезпечення повноважень посадових осіб контролюючих органів щодо доступу до приміщень та документів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, а й перегляд принципів бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних тенденцій. Зміни в системі бухгалтерського обліку мають торкнутися таких положень, як порядок заповнення вантажної митної декларації, облік товарів у роздрібній торгівлі і т.д. Наприклад, відображення в обліковій документації номеру вантажної митної декларації на товар дозволить відстежити його рух не лише під час перетину митного кордону, а й у подальшому обігу.

Впровадження постмитного контролю вимагає не тільки опанування нових технологій, а й формування нового способу мислення, методів керування та відносин з суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. Це потребує змін на всіх рівнях управління та значного поширення пропаганди постмитного контролю. Такі дії мають поширюватися в Міністерстві доходів та зборів України, інших відомствах, що беруть участь в регулюванні імпорту, експорту та управлінні кордонами, а також серед суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Тому налагодження діалогу між державними органами та приватним сектором має важливе значення для створення передумов розвитку постмитного контролю.

На думку науковців Г. Стирніка та Я. Базилюка, основним напрямом забезпечення митної політики в Україні є легалізація та детінізація зовнішньоекономічної діяльності в Україні, орієнтовані на збільшення привабливості прозорої та добросовісної зовнішньоекономічної діяльності через скорочення бюрократичних, часових, технологічних та матеріальних витрат суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності при переміщенні вантажів через митний кордон України, з одночасним посиленням відповідальності й санкцій за недоброчинні дії та зловживання [11]. Та й відповідно до вимог міжнародних організацій впровадження постмитного контролю повинне базуватися на концепції добровільного співробітництва та дотримання законодавчих норм. Тобто органи доходів та зборів безумовно очікують, що суб'єкти господарювання дотримуються законодавства в сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності та сплати податків. Зі свого боку, суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мають визнати переваги, які отримує їх бізнес у процесі впровадження постмитного контролю. Якщо обидві сторони добровільно погодяться на діалог, змагання між ними зміниться відносинами співробітництва.

Основним елементом співпраці між органами митного контролю та трейдерами є використання програми «уповноважених економічних операторів». Зокрема, у статті 13 Митного кодексу Європей-

ського союзу зазначено, що юридична особа, яка відповідає певним умовам, має право отримати статус уповноваженого економічного оператора та підлягає проходженню спрощених процедур під час митного оформлення товарів [12]. У статтях 14, 15 Митного кодексу Європейського союзу відображені умови отримання підприємствами статусу уповноваженого економічного оператора та перелік спрощень, які надаються таким суб'єктам.

Главою 2 Митного кодексу України визначено основні питання регулювання діяльності уповноважених економічних операторів: надання цього статусу, порядок подання заяви й видачі сертифіката уповноваженого економічного оператора, перелік спрощень митних процедур і т.д. Проте немає підґрунтя стверджувати про стрімкий розвиток інституту уповноважених економічних операторів у країні. Наразі Наказ Міністерства доходів та зборів України «Про надання підприємству статусу уповноваженого економічного оператора» залишається лише у проекті, що унеможливило процес подання заяви та отримання сертифікату уповноваженого економічного оператора.

В результаті залучення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до нових форм співпраці на основі інформаційного співробітництва з перевіряючими органами зменшується часовий проміжок, який витрачається на митне оформлення. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності отримують переваги від скорочення часу митного оформлення, мінімізуючи витрати на зберігання товарів, складські витрати та витрати на страхування.

Корупція підриває ефективність діяльності державних установ у багатьох країнах, що розвиваються, і митні органи є особливо вразливими до впливу корупційних дій. Тому для успішного впровадження програми постмитного контролю необхідна ефективна реалізація антикорупційної політики. Посадові особи органів доходів та зборів, а також суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності під час проведення перевірки мають бути впевненими, що кожен виконує свої обов'язки з високим ступенем професійності та незалежності.

Існування інформаційно-технічних передумов передбачає створення інформаційної бази даних учасників зовнішньоекономічної діяльності, застосування системи електронного декларування товарів, інформаційний обмін з митними органами іноземних держав, отримання електронної інформації від інших міністерств та відомств щодо дозвільних документів, управління ризиками та інше.

Електронне декларування передбачає здійснення декларування, митного контролю та оформлення із застосуванням електронної митної вантажної декларації й інших електронних документів. Головним завданням електронного декларування є створення інформаційного безпаперового середовища для державних органів та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що характеризується прозорістю та високим ступенем інформативності.

Процес подання митної декларації в електронному вигляді визначений Порядком виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа. Зокрема у цьому Порядку визначений процес використання інформаційного терміналу для введення даних до автоматизованої системи митного оформлення. За допомогою програмного забезпечення інформаційного терміналу здійснюються такі основні функції, як формато-логічний контроль електронної копії митної декларації; відображення списку помилок на екрані монітора; передавання даних до автоматизованої системи митного оформлення для здійснення в установленому порядку митних формальностей; друк та видача декларанту квитанції із зазначенням відомостей про дату та час введення електронної копії вантажної митної декларації; зберігання в окремій базі усіх декларацій, що були введені до інформаційного терміналу та відомостей про видані квитанції; формування та передавання до єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів України відповідних звітів за заданий період; ознайомлення декларантів з довідковою інформацією.

Електронне декларування є однією зі складових багатофункціональної комплексної системи «Електронна митниця», концепція якої має впроваджуватися у три етапи. До завдань реалізації концепції належать автоматизація операцій з митного контролю й митного оформлення, формування системи електронного документообігу, створення інформаційної бази електронної митниці, узагальнення даних щодо здійснення митного контролю та митного оформлення, реалізація єдиної науково-технічної політики в процесі побудови багатофункціональної комплексної системи електронної митниці.

В. О. Лазаренко зазначає, що електронна митниця повинна функціонувати в режимі реального часу, бути доступною кожному авторизованому користувачеві та орієнтуватися на використання визнаних міжнародних форматів документів, що подаються до оформлення в електронному вигляді [13]. Дійсно, електронна митниця повинна забезпечити моніторингову підтримку під час побудови

організаційного механізму, аналітично забезпечити управління та контроль у митній справі, а також аналіз динаміки співвідношень експортного й імпортного потоків.

До інформаційно-технічних передумов також належить впровадження систем юридичної верифікації даних та персональної ідентифікації осіб, що надають таку інформацію за допомогою електронного цифрового підпису. Застосування електронних цифрових підписів дозволяє забезпечити правочинність документів у електронному вигляді під час електронного документообігу та декларування.

Застосування інформаційних систем забезпечує процес аналізу та управління ризиками. База даних, яка містить інформацію про учасників зовнішньоекономічної діяльності, договори та умови переміщення вантажів, є основою селекції фактів порушень для проведення аналізу ризиків. Ризик-менеджмент відіграє важливу роль у процесі функціонування сучасних програм обробки даних щодо торговельних операцій, в тому числі системи постмитного контролю. Управління ризиками дозволяє не тільки ідентифікувати операції з високим ступенем невідповідності, а й сприяє зниженню ризику, заохочуючи добровільне дотримання митних правил. Митні адміністрації Європейського союзу здійснюють процес управління ризиками в чотири етапи: стандартизації, аналізу ризиків, протидії та моніторингу [14].

Перший етап стандартизації створює середовище, в якому здійснюється процес управління ризиками. На цьому етапі досліджуються стратегічні та організаційні питання ризик-менеджменту: коло зацікавлених осіб, цілі, завдання та особливості процесу аналізу ризиків. Процес аналізу ризиків характеризується складною організацією та поділяється на такі субпроцеси: визначення даних ризику, аналіз ризику, оцінка та дослідження ступеня впливу ризику. Після аналізу ризиків та присвоєння їм відповідного рейтингу, наприклад за шкалою «високий, середній або низький ступінь», відбувається розробка заходів протидії визначеним ризикам. Ризики з низьким пріоритетом приймаються з мінімальними заходами подальшого запобігання. Для ризиків інших категорій розробляються та впроваджуються міри протидії, розроблені в планах управління.

Під час реалізації програми постмитного контролю митні органи повинні перейти від одностороннього підходу, який полягає у виявленні протиправних дій та накладанні штрафних санкцій, до підходу, що базується на так званому принципі «розподіленої відповідальності» й сприяє встановленню робочих відносин, забезпеченню прозорих та економічно ефективних процесів, які ґрунтуються на аналізі ризику. Тому впровадження постмитного контролю повинне відбуватися на основі міцного фундаменту – системи управління ризиками та селективності в процесі перевірки товарів під час митного оформлення. Ризик-менеджмент передбачає встановлення стратегічного, операційного або тактичного рівнів, які включає система управління ризиками, а також виділення сфер ризику, критеріїв ризику та структури їх аналізу.

В Україні на сьогоднішній день затверджена Концепція створення, упровадження і розвитку системи аналізу та керування ризиками та Положення про систему аналізу й селекції факторів ризику при визначенні окремих форм митного контролю. З метою реалізації положень цієї концепції було запроваджене використання програмного комплексу «Інспектор–2006», який містить вбудований модуль автоматизованої системи аналізу та управління ризиками (АСАУР). За допомогою АСАУР здійснюється оцінка ризиків на основі наперед визначених критеріїв – профілів ризику.

Показники ризиків являють собою чітко сформовані критерії вибірковості: код товару, країна походження, наявність ліцензії, вартість, суб'єкт торговельної діяльності, тип транспортного засобу, рівень дотримання вимог, мета знаходження на митній території, фінансовий стан суб'єкта господарювання та інші. Профілі ризику можуть суттєво відрізнятися: одні спрямовуються на певний конкретний товар, інші – на групу товарів, деякі профілі ризику застосовуються тільки при експорті, тоді як інші – під час імпорتنих або транзитних операцій. До факторів, які підвищують ступінь ризику операцій суб'єктів господарювання, належать: неправильна класифікація товарів, необґрунтоване заниження їх митної вартості, неправильне визначення країни походження, уникнення митного контролю шляхом незаконного переміщення товарів через державний кордон і т.д.

Організаційно-кадрові передумови постмитного контролю включають в себе координаційні дії в структурних підрозділах Міністерства доходів та зборів України в процесі організації та проведення перевірок, а також кадрове забезпечення постмитного контролю.

Проведення постмитного контролю на основі методів аудиту вимагає залучення висококваліфікованих кадрів, які мають володіти певними навичками, знаннями та досвідом роботи. Відповідно до Керівництва з постмитного аудиту, розробленого Всесвітньою митною організацією, аудиторі пови-

нні володіти цілим рядом загальних навичок, які відносяться до задач постмитного аудиту. До таких навичок належать:

- знання методів і принципів бухгалтерського обліку на основі Загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку (GAAP);
- володіння стандартами та процедурами аудиту;
- обізнаність з питань митного законодавства та правил;
- загальне знання митних процедур (оцінка, класифікація, походження товарів і т.д.);
- використання систем обліку на основі комп'ютерної обробки даних;
- комерційна поінформованість та знання основ бізнес-стратегії в міжнародній торгівлі [15].

Посадові особи, які здійснюють постмитний контроль, окрім необхідних знань та навичок, повинні дотримуватися високих професійних стандартів: чесності, конфіденційності, професійної компетентності, належної уважності, ретельності та неупередженості. Отже, для проведення постмитного контролю необхідні працівники, які володіють глибокими знаннями не тільки в сфері митної справи, а й в аудиті, фінансовому аналізі, міжнародній торгівлі та інших суміжних галузях. Політика ретельного відбору та навчання посадових осіб повинна вирішувати вищезазначені потреби.

Наявність методичного забезпечення перевірок визначає доцільність організаційних дій і ефективність проведення постмитного контролю, регулюючи процес планування, ознайомлення з об'єктом перевірки, здійснення процедур контролю та узагальнення результатів перевірки. Тому наявність окремих методик для проведення постмитного контролю за різними напрямками діяльності сприятиме розвитку та підвищенню показників ефективності таких перевірок. На сьогоднішній день в Україні не розроблене відповідне організаційно-методичне забезпечення для постмитних перевірок.

Основні групи передумов розвитку постмитного контролю узагальнені на рис. 1.

Рис. 1. Класифікаційна модель передумов розвитку постмитного контролю

Висновки. Наближення основ здійснення митного оформлення до міжнародних стандартів вимагає застосування нових контрольних заходів, які базуються на розширенні аналітичних прийомів, застосуванні системи оцінки ризиків, проведенні постмитних перевірок. Саме впровадження постмитного контролю, що здійснюється після митного оформлення товарів, є одним із пріоритетних напрямків вдосконалення контрольних заходів та підвищення якості організації митного контролю шляхом спрощення митних процедур.

Наявність зазначених нормативно-правових, економіко-політичних, інформаційно-технічних та організаційно-кадрових передумов забезпечує процес розвитку постмитного контролю та створює основу для сприяння зовнішньоекономічній діяльності, спрощення митних процедур та відповідності сучасним тенденціям міжнародної торгівлі.

Список використаної літератури

1. Акентьева О. Б. Економічні передумови та перспективи розвитку фінансово-господарського контролю в умовах інформатизації суспільства [Електронний ресурс] / О. Б. Акентьева, Н. Г. Коваленко, В. В. Завгородня // Научное пространство Европы. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/10_NPE_2009/Economics/44326.doc.htm.
2. Бабіч І. І. Передумови розвитку оперативного контролю в системі управління підприємством [Електронний ресурс] / І. І. Бабіч // Формування системи і механізмів обліково-аудиторського та аналітичного забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств реального сектору економіки України : матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (11–12 грудня 2012 р.). – Режим доступу : http://sophus.at.ua/publ/2012_12_11_12_kampodilsk/sekcija_7_2012_12_11_12/peredumovi_rozvitku_operativnogo_kontrolju_v_sistemi_upravlinnja_pidpriemstvom/17-1-0-361.
3. Максимова В. Ф. Внутрішній контроль економічної діяльності промислового підприємства – системний підхід до розвитку : [монографія] / В. Ф. Максимова. – К. : АВРІО, 2005. – 264 с.
4. Бутинець Т. А. Внутрішній контроль виробничої діяльності підприємства: управлінський підхід / Т. А. Бутинець // Вісник ЖДТУ. – 2008. – № 1 (43). – С. 28–32.
5. Піхоцький В. Ф. Удосконалення і розвиток Державного фінансового контролю та аудиту за надходженням коштів Державного бюджету України та їх використанням // Фінанси України. – 2007. – № 3. – С. 49–53.
6. Білодід І. К. Словник української мови : в 11 т. // [Білодід І. К., Бурячок А. А. та ін.]. – Т. 6. – К. : Наукова думка, 1975. – 254 с.
7. UNCTAD trust fund for trade facilitation negotiations technical note 5 «Post-clearance audit» (2010) [Internet]. Available from: <http://r0.unctad.org/ttl/technical-notes/TN05_PostClearanceAudit.pdf>
8. Customs modernization handbook. Post-clearance audit programs (2011) USA Agency for international development, 26 p.
9. Гончарук О. А. Адміністративно-правові засади реформування сучасних митних органів України / О. А. Гончарук // Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. – 2010. – Т. 23 (62), № 2. – С. 124–130. – (Серія «Юридичні науки»).
10. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
11. Стирник Г. Сучасні тенденції реалізації митної політики України [Електронний ресурс] / Г. Стирник, Я. Базиліук // НІСД. Аналітичні записки щодо проблем і подій суспільного розвитку. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/Juni/3.htm>
12. Митний Кодекс ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://europa.eu/legislation_summaries/other/l11010_en.htm.
13. Лазуренко В. О. Спрощення митних процедур – перспективи держави та бізнесу / В. О. Лазуренко // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля : наук. журнал. – Луганськ, 2012. – № 14 (185), Ч. 1.
14. European commission. Risk management for customs in the EU [Internet]. Available from: <http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/risk_management/customs_eu/index_en.htm>
15. World Customs Organization (2012) Guidelines for post-clearance audit (PCA). Vol. 1 [Internet]. Available from: <<http://www.wcoomd.org/en/topics/enforcement-and-compliance/instruments-and-tools.ashx>>

References

1. Akyent'yeva, O., Kovalenko, N. and Zavorodnya, V. (2009) Economic backgrounds and prospects of the development of financial and economic control in the conditions of information society. In: Scientific European space [Internet]. Available from: <http://www.rusnauka.com/10_NPE_2009/Economics/44326.doc.htm>

2. Babich, I. I. (2012) Backgrounds of the development of operational control in the system of enterprise management. *Formuvannya systemy i mekhanizmiv oblikovo-audytors'koho ta analitychnoho zabezpechennya konkurentospro-mozhnoho rozvytku pidpryemstv real'noho sektoru ekonomiky Ukrainy*: Proceedings of International Scientific and Practical Internet-Conference [Internet]. Available from: <http://sophus.at.ua/publ/2012_12_11_12_kampodilsk/sekcija_7_2012_12_11_12/peredumovi_rozvytku_operativnogo_kontrolju_v_sistemi_upravlinnja_pidpriemstvom/17-1-0-361>
3. Maksimova, V. F. (2005) Internal control of economic activities of an industrial enterprise – a systematic approach to the development. Kiev: AVRIO, 264 p.
4. Butynets', T. A. (2008) Internal control of enterprise production activity: management approach. *Visnyk ZhDTU*, 1 (43), pp. 28–32.
5. Pikhots'kyi, V. F. (2007) Improvement and development of State financial control and audit by cash revenues of the State Budget of Ukraine and their use. *Finansy Ukrainy*, (3), pp. 49–53.
6. Bilodid, I. K., Buryachok, A.A. et al. (1975) The dictionary of Ukrainian language: in 11 volumes, (6). Kiev: Naukova dumka, 254 p.
7. UNCTAD trust fund for trade facilitation negotiations technical note 5 «Post-clearance audit» (2010) [Internet] Available from: <http://r0.unctad.org/ttl/technical-notes/TN05_PostClearanceAudit.pdf>
8. Customs modernization handbook. Post-clearance audit programs (2011) USA Agency for international development, 26 p.
9. Honcharuk, O. A. (2010) Administrative and legal basis for reforming of modern customs of Ukraine. *Vcheni zapysky Tavriys'koho natsional'noho universytetu im. V. I. Vernads'koho*, 23 (62), № 2, pp. 124–130.
10. Customs Code of Ukraine (2012) from 13.03.2012 № 4495-VI [Internet]. Available from: <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>>
11. Styrnyk, H. and Bazylyuk, Ya. (2011) Current trends of customs policy realization in Ukraine. *Analitychni zapysky shchodo problem i podiy suspil'noho rozvytku* [Internet]. Available from: <<http://old.niss.gov.ua/Monitor/Juni/3.htm>>
12. Customs Code of European Union (2008) [Internet]. Available from: <http://europa.eu/legislation_summaries/other/111010_en.htm>
13. Lazurenko, V. O. (2012) Simplification of customs procedures –prospects of the state and business. *Visnyk Skhid-noukrayins'koho natsional'noho universytetu imeni Volodymyra Dalya*, 14 (185), part 1, pp. 77–82.
14. European commission. risk management for customs in the EU [Internet]. Available from: <http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/risk_management/customs_eu/index_en.htm>
15. World customs organization (2012) Guidelines for post-clearance audit (PCA). Vol. 1 [Internet]. Available from: <<http://www.wcoomd.org/en/topics/enforcement-and-compliance/instruments-and-tools.ashx>>

Стаття надійшла до редакції 19.03.2014.

Відомості про автора

Д. О. Сагарьова, аспірант, Одеський національний економічний університет.